

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مسائل حقوقی و قضایی مقررات اصلاحات ارضی ▶

کانون وکلای دادگستری استان گیلان - خردادماه ۱۴۰۳

موضوع بحث:

► ۱- ترسیم فضای کلی مقررات اصلاحات ارضی
وضعیت رعایا- ضرورت ها و فرایند اجرای مقررات

عناوین مورد ارائه:

► مرحله نخست:

مالکان مشمول: ۱- مالکان دارای بیش از ۶ دانگ یک ده

۲- مالکان دارای کمتر از ۶ دانگ یک ده

قانون حاکم: قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی است.

مراحل اجرای مقررات:

▶ مرحله دوم :

▶ مالکان مشول:

- ۱- شش دانگ یک ده را نگه داشته بود(مالک مشمول مرحله قبل)
- ۲- مرحله قبل کمتر از شش دانگ مالکیت داشت و مشمول نشد.

▶ راه حل‌های انتخابی:

- ۱- اجاره ۲- واحد سهامی زراعی ۳- خرید حق ریشه از زارعان ۴- فروش ۵- تقسیم

▶ قانون حاکم:

قانون الحاق موادی به قانون اصلاحات ارضی ۱۳۴۱ است.

▶ مرحله سوم اصلاحات ارضی:

مالکان مشول:

- مالکانی که شق اجاره را در مرحله قبل انتخاب کردند -
- مالکانی که شق تشکیل واحد سهامی و زارعی را در مرحله قبل انتخاب کردند/.

▶ راه حل‌های انتخابی:

۱- فروش

۲- تقسیم

قانون حاکم:

قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره به زارعین مستاجر ۱۳۴۷ است/.

► مبنای اعطای این حق

موهبت نظام ارباب- رعیتی و پاسخی به رنج های تاریخی

► منبع حق زارعانه :

عرف منبه اعطای این حق بود

► حق زارعانه در نظام حقوقی فعلی:

چنین حقی در نظام کنونی موجودیت نخواهد داشت و آنچه که مربوط به گذشته است به شکل مطالبه وجه نخواهد بود.

► راه حل فعلی برای استیفا حق زارعانه : اعمال ماده مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۲- بررسی حق زارعانه و دعاوی مربوطه

► ضرورت وجود این نهاد:

منطق برنامه ها- ترکیب و تخصص اعضا- مشکلات تصویب قانون اصلاحات:

ماده هفتم - بمنظور تعیین روش کلی و تهیه برنامه و آیین نامه های لازم و نظارت در حسن اجرای وظایفی که در این قانون پیش بینی شده شورائی بنام شورای اصلاحات ارضی بریاست وزیر کشاورزی و عضویت رئیس سازمان اصلاحات ارضی و چهار نفر از صاحب منصبان وزارت کشاورزی که حداقل سمت مدیرکلی یا مدیریت عامل بنگاهی را احراز نموده باشند تشکیل می گردد.

► تحولات ناظر بر حیات شورای اصلاحات ارضی:

► قانون ترتیب رسیدگی و ختم پرونده های اصلاحات ارضی مصوب ۲۳/۴/۱۳۵۴

► ماده واحده - کلیه پرونده هایی که تا تاریخ تصویب این قانون در اجرای مراحل مختلف اصلاحات ارضی منجر به تنظیم سند واگذاری یا ارسال صورت مجلس های تقسیم ملک و نمونه های مربوط به دفاتر اسناد رسمی شده و نسبت به آنها تا تاریخ تقدیم این لایحه ۱۳۵۴.۲.۲۳ شکایت و اعتراض نرسیده باشد از نظر اجرای مقررات اصلاحات ارضی مختومه تلقی می گردد.

► تبصره ۳ - اشتباهات قلمی اسناد تنظیمی از قبیل اشتباه در نام و مشخصات متعاملین و مشخصات ملک و ثمن مورد معامله طبق مقررات مربوط در مراجع ثبتی رسیدگی و اخذ تصمیم خواهد شد.

۳- شورای اصلاحات ارضی

لایحه قانونی راجع به تکمیل پاره ای از مواد قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۵۹:

ماده ۲ - تبصره ۳ ماده واحده قانون ترتیب رسیدگی و ختم پرونده‌های ارضی مصوبه ۵۴.۴.۲۸ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

▶ تبصره ۳ - در مورد اشتباهات قلمی اسناد تنظیمی از قبیل اشتباه در نام و مشخصات متعاملین و مشخصات ملک و ثمن مورد معامله و اشتباهات قانونی به تشخیص وزیر کشاورزی و عمران روستایی، در هر زمانی که روشن شود، و همچنین در مورد مستثنیات مالکین که اشتبهاً در اسناد زارعین قید نشده باشد چنانچه مالک راساً سند انتقال را امضاء نکرده و در حال حاضر نیز مستثنیات مورد بحث در اختیارش باشد موضوع به شورای اصلاحات ارضی ارجاع خواهد شد تا بر اساس ماده ۳۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۳.۵.۳ رسیدگی و رأی قطعی صادر گردد.

تصویب ماده واحده تعیین تکلیف باقی مانده قرا و مزارع مشمول اصلاحات ارضی

▶ ماده واحده - وزارت کشاورزی موظف است، نسبت به اراضی مشمول قانون اصلاحات

ارضی که به تصرف زارعین صاحب نسق درآمد و تا کنون اسناد رسمی مالکیت برای آنها

صادر نشده است، اقدام نموده تا طبق قانون اسناد مالکیت آنها صادر شود.

ماده واحده "تعیین تکلیف باقیمانده قراء، مزارع و املاک
مشمول قانون اصلاحات ارضی"

▶ ماده ۳۸ - در مواردیکه شورای اصلاحات ارضی تشخیص دهد در اسنادیکه در اجرای مقررات اصلاحات ارضی تنظیم شده اشتباهی رخ داده است رأی باصلاح یا اقاله یا ابطال سند خواهد داد. رأی مزبور برای دفاتر اسناد رسمی و دواير ثبت اسناد و املاک لازم‌الاجرا خواهد بود.

▶ تبصره(الحاقی ۱۷، ۹، ۰۹، ۱۳۵۸) - شورای اصلاحات ارضی میتواند در موارد مقتضی تمام و یا قسمتی از اختیارات قانونی خود را (اصلاح شماره شناسنامه، نام و مشخصات متعاملین، اشتباهات در مشخصات ملک مورد معامله و قید و اصلاح و نوع و مقدار مستثنیات و مشخصات زارع از قلم افتاده و غیره) در هر استان بشورائی مرکب از ۵ نفر از کارمندان واجد صلاحیت ادارات کل کشاورزی و عمران روستائی استان مربوطه که احکام آنان بوسیله وزیر کشاورزی و عمران روستائی صادر میگردد تفویض نماید.

صلاحیت شورای اصلاحات ارضی و نگاهی به ماده ۳۸ آیین نامه اصلاحات ارضی

► رای وحدت رویه شماره دادنامه ۲۱۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با توجه به صدور سند مالکیت جهت زارعین در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات اراضی عدم احراز تحقق و اجتماع شرایط لازم جهت بررسی اعتراض مالکین در پرونده‌های مذکور رسیدگی و صدور رأی از طرف شورای اصلاحات موافق قانون نبوده است. بنابراین دادنامه شماره ۱۶۴ تا ۱۶۱ - ۷۲.۳.۱۰ شعبه شانزدهم که متضمن این معنی میباشد موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می‌شود. این رأی مستنداً به ذیل ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و مراجع ذیربط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است. /
رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری - اسماعیل فردوسی پور

محدودیت های شورای اصلاحات ارضی:

رای وحدت رویه شماره ۱۴۵ مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۰۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:

با توجه به ماده واحده قانون ترتیب رسیدگی و ختم پرونده‌های اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۵۴ که به موجب آن پس از صدور سند انتقال و عدم وصول اعتراض تا تاریخ مقرر در قانون مزبور اجرای مقررات اصلاحات ارضی در خصوص مورد خاتمه یافته تلقی شده و این که ماده ۳۸ آیین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب سال ۱۳۴۳ منحصرأ ناظر به رفع اشتباهات مندرج در ماده مزبور است و مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص جواز صدور سند انتقال در مورد اراضی تحت تصرف زارعان مشمول قانون نیز متضمن ایجاد صلاحیت در حد نفی حقوق ثابت و مکتسب اشخاص و یا ایجاد حق جدیدی برای آنان نیست، بنابراین دادنامه شماره ۱۹۴ مورخ ۱۳۷۱/۴/۲۷ شعبه شانزدهم دیوان در حدی که متضمن این معنی است موافق اصول و موازین قانونی تشخیص می‌گردد. این رای وفق قسمت اخیر ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری - سید ابوالفضل موسوی تبریزی

▶ نحوه رسیدگی و تشریفات آن

«ماده ۳۸ - در مواردیکه شورای اصلاحات ارضی تشخیص دهد...»

▶ مفاد و موضوع تصمیم:

بررسی اسناد تنظیم شده در دفترخانه ها /

صدور رای به «اصلاح»، «اقاله» یا «ابطال» اسناد با لحاظ آرای وحدت رویه

▶ ابلاغ تصمیم:

ابلاغ رای پیش بینی نشده است.

▶ اعتراض به تصمیم :

دیوان عدالت اداری مرجع صالح است.

رسیدگی شورای اصلاحات ارضی

از توجه شما سپاسگزارم ▶

